

Milieu en Natuur

Primair Onderwijs

Gezonde School

GGD Gelderland-Zuid

De leefomgeving van een kind kan op allerlei manieren van invloed zijn op hun gezondheid. Een gezonde omgeving op school is dus van groot belang, want daar brengt een kind veel tijd door. Zo zorgt frisse lucht in de klas voor betere leerprestaties, minder gezondheidsklachten en minder ziekteverzuim van zowel leerlingen als leerkrachten. Bij het thema 'Milieu en Natuur' horen de subthema's 'Hygiëne', 'Hoofdluis' en 'Hitteprotocol'. Het thema 'Milieu en Natuur' heeft een link met het thema 'Fysieke Veiligheid'.

Onderdelen 'Milieu en Natuur'

Het thema 'Milieu en Natuur' omvat de volgende aspecten:

- Het binnenmilieu, zoals ventilatie, klimaat, vocht, geluid en geur.
- Buitenfactoren, bijvoorbeeld bodem, water- en luchtverontreiniging.
- Chemische componenten, zoals asbest, kwik, scheikundeproefjes, straling.
- Hitteprotocol
- Hygiëne: jonge kinderen zijn gevoelig voor infecties. Dit komt omdat ze dicht bij elkaar spelen en nog geen hygiënebesef hebben.
- Hoofdluis.

Gezonde School-aanpak

Met de Gezonde School-aanpak levert u een bijdrage aan een gezonde ontwikkeling van uw leerlingen en personeel. Daarmee werkt u duurzaam aan betere leerprestaties, want gezonde leerlingen en leerkrachten presteren beter. Onderzoek heeft dit aangetoond. Werken met de Gezonde School-aanpak betekent dat u op vier niveaus werkt aan uw gezondheidsdoel, zodat u maximaal effect behaalt. We noemen deze niveaus ook wel de '4 Gezonde School-pijlers'.

1. Educatie

Om bewustwording te vergroten voor alle aspecten van natuur, milieu en hygiëne is het belangrijk dat de school aandacht besteedt aan onderwerpen als: frisse klas, natuur, hygiëne en milieubewustzijn. Gebruik het [leerplankader lichaamshygiëne](#) om uw eigen leerplan te structureren en daarin keuzes te maken.

2. Fysieke en sociale omgeving

Denk hierbij aan het schoolgebouw (binnenmilieu) en de inrichting van het schoolplein, het klaslokaal en het schoonhouden van het gebouw, zoals de toiletten.

3. Signaleren

Signaleren begint bij meten. Dit kan bijvoorbeeld met een [CO2-meter](#) die u gratis kunt lenen bij de GGD. CO2 (kooldioxide) zegt namelijk veel over de kwaliteit van de lucht in de klas. Let daarnaast ook op de signalen die leerlingen zelf afgeven. Klagen ze over hoofdpijn, sufheid, concentratieverlies of warmte? Dit kan een teken zijn dat het binnenmilieu niet optimaal is. Het is belangrijk om op tijd risico's te signaleren, om te voorkomen dat kinderen ziek worden en zodat de school actie kan ondernemen. Wees op de hoogte van de mogelijke risico's en breng ze systematisch in kaart. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld de [checklist gezondheidsrisico's in een basisschool](#) van het RIVM.

4. Beleid

Geef het thema 'milieu en natuur' een structurele plek in het beleid van uw school. Onder meer met afspraken over klimaatbeheersing.

Advies en ondersteuning van de GGD

De adviseurs Gezonde School begeleiden scholen bij het werken aan een Gezonde School. We geven advies, denken mee en laten goede voorbeelden zien. De adviseur Gezonde School:

- Koppelt onderzoeksgegevens terug in een schoolprofiel.
- Helpt bij de inventarisatie van deze gegevens en het bepalen van prioriteiten.
- Adviseert bij het bepalen van strategieën en effectieve programma's.
- Adviseert en ondersteunt bij het ontwikkelen van draagvlak voor een Gezonde School.
- Neemt desgewenst deel aan de betrokken werkgroep.
- Ondersteunt bij het opstellen van het gezondheidsbeleid/schoolplan.
- Helpt bij het aanvragen van subsidies.

Programma's van de GGD

- Het team Milieu en Gezondheid van de GGD kan adviseren, informeren en voorlichten over het leefmilieu op kindercentra en scholen. Denk bijvoorbeeld aan binnenmilieonderzoek, luchtkwaliteitsmetingen, ondersteuning bij nieuwbouwplannen en andere (bouw)activiteiten. Het team Milieu en Gezondheid inspecteert niet, maar kan voor consultatie bereikt worden via gezondheidsmilieu@ggd gelderlandzuid.nl / 088 – 144 71 44.
- Subthema 'Hygiëne': de adviseur Gezonde School begeleidt scholen bij het ontwikkelen van duurzaam gezondheidsbeleid. Ondersteuning in de vorm van activiteiten en consultatiefunctie: infectieziekten@ggd gelderlandzuid.nl / 088 – 144 71 26.
- Subthema 'Luizen': de adviseur Gezonde School begeleidt scholen bij het voorkomen en bestrijden van hoofdluis. Ondersteuning in de vorm van voorlichtingsbijeenkomsten voor leerkrachten en kam-ouders. Daarnaast via consultatiefunctie: jeugdgezondheidszorg@ggd gelderlandzuid.nl / 088 – 144 71 11.
- [Instructiekaarten](#) 'Wat te doen bij hitte op school en kinderopvang?'
- [Hittewaarschuwingssysteem](#): via dit systeem worden scholen tijdig geattendeerd wanneer aanhoudend warm weer wordt voorspeld.

Materialen en methodes

Op www.gezondeschool.nl vindt u alle materialen en methodes waarvan door professionals is vastgesteld dat ze voldoen aan landelijke kwaliteitscriteria. Hieronder vindt u enkele veelgebruikte materialen en methodes:

- Kijk voor het thema Milieu en Natuur eens op [De Digitale Toolkit Milieu en Natuur](#). De toolkit biedt volop informatie, voorbeelddocumenten en instrumenten voor het werken aan een frisse, duurzame en groene school. Daarnaast kunt u ook aan de slag met [Eco-schools](#) en [Breaam NL Junior](#).
- De NME-centra hebben leskisten, praktisch en/of levende materialen en gastlessen over thema's rondom natuur, milieu en duurzaamheid. Ze organiseren excursies naar bijvoorbeeld natuurgebieden maar ook zwerfvuilacties in de schoolomgeving. Ze begeleiden creëren van een groen schoolplein als rijke leeromgeving.

In regio Rivierenland kunt u terecht bij: NME Culemborg (Culemborg en West-Betuwe), Duurzaam Rivierenland (Tiel), NME Betuwe (Buren en Neder-Betuwe) en BC De Grote Rivieren (Zaltbommel, Maasdriel en West Maas en Waal). Contactgegevens vindt u via: www.nmerivierenland.nl/wie-wat-waar/. In regio Nijmegen zijn deze NME-organisaties actief: [Dijkmagazijn Beuningen \(Beuningen\)](#), [De Bastei \(Nijmegen\)](#), [NME Plaza \(Heumen\)](#) en [Via Natura \(Berg en Dal\)](#).

- Ook bij het [IVN](#) kunt u terecht voor natuuronderwijs.
- Voor het thema Hygiëne, kunt u [De Digitale Toolkit Hygiëne](#) gebruiken. Deze biedt instructiekaarten, materialen en voorbeelden voor hygiëne op school. En maak bijvoorbeeld gebruik van de [Hygiënerichtlijn](#) voor basisscholen.
- Voor het thema hoofdluis kunt u gebruik maken van de [Digitale Toolkit Hoofdluis](#) en van de [leidraad hoofdluis](#) van de GGD.

Wilt u nog iets extra doen voor het thema Milieu en Natuur?

Doe bijvoorbeeld mee aan de landelijke activiteiten tijdens:

- o [Warme truiendag](#)
- o [Landelijke Opschoondag van Nederland Schoon](#)
- o [De Nationale Buitenlesdag](#)
- o [Dag van de duurzaamheid](#)
- o [Groene voetstappen](#)

Gratis lesmateriaal lenen?

Dat kan! Bij het Uitleenpunt van GGD Gelderland-Zuid kunnen scholen gratis lespakketten en -materialen lenen.

Het bestelformulier vindt u op:

www.ggd gelderlandzuid.nl/scholen/lesmateriaal

Aan de slag?

Wilt u ook een Gezonde School worden?

Ga naar www.gezondeschoolgelderlandzuid.nl en neem contact op met de adviseur Gezonde School uit uw gemeente.

Themacertificaat behalen?

Besteedt uw school veel aandacht aan een bepaald thema en zijn de vier pijlers op orde? Dan voldoet u wellicht aan de criteria van het Gezonde School-vignet en het themacertificaat.

De criteria voor het themacertificaat kunt u vinden op de [site van de Gezonde School](#).

